

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ* tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Mahmut DINDAR
Van Milletvekili

BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin imzalanmasının 20. yılı geride bırakılırken Türkiye'de engellilere yönelik sözleşmenin genel ilkelerinin gereği olan; fırsat eşitliği engelliler için sağlanamamış, engellilere yönelik sistematik ayrımcılık önlenememiş, engellilerin tüm yaşam alanlarına tam ve etkin katılımı için gerekli koşullar oluşturulamamıştır. Yine engelliler arasında da kadın-erkek eşitliği tam olarak sağlanmadığı gibi; engelli çocukların her açıdan tüm risklere karşı korunması için gerekli mekanizmalar kurulamamış ve insanlık onuru ve bireysel özerklik ilkesinin gereği yerine getirilememiştir. Türkiye'de engellilerin sayılarına ilişkin birçok başlıkta veri ya hiç yoktur ya da güncel veri yoktur. Engellilere ilişkin "insan hakları yaklaşımının" yerleşik olmaması, bütüncül bir bakış açısı ve politika ile meselenin ele alınmaması; geleneksel olumsuz yaklaşımları, salt tıbbi yaklaşımları egemen kılmaktadır. Engellilerin hakları insan hakları mücadelesinin bir bileşeni olarak görülmeli ve engellilere yönelik kamusal hizmetler sosyal devlet olmanın gereği olarak derhal yerine getirilmelidir.

BM Engelli Hakları Sözleşmesi 24. maddesinde engellilerin "Çalışma ve İstihdam hakkı" bir devlet yükümlülüğü olarak kabul edilmiştir. Devletlerin hem kamu hizmetleri sunumunu hem de bu alanda istatistik üretilmesini taahhüt ettikleri bilinmektedir. Ancak Türkiye'de bu alanda aylık olarak sunulan bültenin içeriği ne güncel ne de yerel düzeyde veri içermemektedir. Kamu alanında çalışan engellilerin çok temel sorunları mevcuttur. Kamu kurumlarının yasal istihdam kotalarının doldurmaması, istihdam edilen engelli kamu emekçilerinin çoğunlukla yardımcı hizmetler sınıfında istihdam edilmesi, çalışma ortamının engellilik ile uyumlu erişilebilir hale getirilmemesi en temel sorunlardır. Kamu kurumlarında idareciler içerisinde engelli olan kişi sayısı yetersizdir. Engelli kamu emekçilerinin karar alma süreçlerine dahil edilmediği bilinmektedir. Çalışmanın fiziki koşulları, ortamı ve oturma düzeni, iletişim ağırları (telefon, fotokopi, vb.) oluşturulurken engellinin koşulları göz önünde bulundurulmalıdır. Hizmet içi eğitimlerde engellilere yönelik temel haklar, kişisel gelişim, kariyer ve yükselme vb. konularda eğitim imkânı sağlanmalıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarında kullanıma uygun wc, lavabo, vb. ihtiyacı acilen sağlanmalıdır.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye'de kamu alanında istihdam edilen "toplam kamu personeli" sayısının cinsiyet, yaş, eğitim, iş kolu ve hizmet sınıflarına göre dağılım sayıları nedir?

Türkiye'de kamu alanında istihdam edilen "toplam engelli kamu personeli" sayısının cinsiyet, yaş, eğitim, iş kolu ve hizmet sınıflarına göre dağılım sayıları nedir?

- 2) 2026 yılında kamuda işe alınması planlanan engelli kamu emekçisi sayısı kaçtır? Atama bekleyen sayısı kaçtır?
- 3) Engelli kamu emekçilerinin çoğunlukla "yardımcı hizmetler sınıfında" istihdam edilmelerinin gerekçeleri nelerdir? Bu hizmet sınıfında istihdam edilmemin özlük bakımından neden olunan dezavantajlara ilişkin bakanlığınızın yaptığı bir çalışma mevcut mudur?
- 4) Engelli kamu emekçilerinin çoğunlukla yardımcı hizmetler sınıfında istihdam edilmelerinin, kariyer ve yükselme sınavlarına hazırlık ve girişlerde engel teşkil ettiğine ilişkin bakanlığınızın yaptığı bir inceleme mevcut mudur?
- 5) Engelli kamu emekçilerinin kamu idarelerinde karar alma ve yönetim süreçlerine daha çok dahil edilmesi amacıyla hangi tedbirleri alacaksınız?
- 6) Tüm kamu binalarının hem engelli kamu emekçilerinin hem de tüm engelli yurttaşların erişimi ve uygun hale getirilmesi amacıyla dönüştürülmesi için bakanlığınızın bir planlaması mevcut mudur?
- 7) Türkiye'de giriş ve çıkışlarında uygun rampa ve geçit olmayan kamu işyeri sayısı kaçtır? Bu kamu işyerlerine mevzuata uygun rampa ve geçitler ne zaman tamamlanacaktır?
- 8) Türkiye'de engelli kullanımına uygun WC'si olmayan kamu işyeri sayısı kaçtır? Bu kamu işyerlerine engelli kullanımına uygun WC'ler ne zaman yapılacaktır?
- 9) Türkiye'de kamu binaları ve işyerlerinde engelli yol izleri, sarı çizgi ve benzeri zemin yönlendirmeleri için eksikliklerin tamamlanması amacıyla bir çalışma yürütülmekte midir? Bu kapsamda 2020-2025 yılları arasında eksiklikleri giderilen işyeri sayısı kaçtır?
- 10) Engelli kamu emekçilerinin iş ve işlemlerinde mevzuat ve uygulamalara erişiminin kolaylaştırılması amacıyla kurum internet sitelerinin ve kurumsal mevzuatın erişilebilir olması için hangi faaliyetler yürütülmektedir?
- 11) Türkiye'de engelli kamu emekçileri ve engelli yurttaşların temel haklarının tanınması ve uygulanması amacıyla hizmet içi eğitimi verilen toplam kamu personeli sayısı kaçtır?
- 12) Türkiye'de engelli kamu emekçilerinin ayrımcılık, mobbing ve her türlü ötekileştirmeye karşı korunması amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
- 13) Türkiye'de engelli kamu emekçilerinin işyerlerine erişimi amacıyla erişilebilir ulaşım servisi uygulaması hangi işyerlerinde başlatılmıştır?